

Terveys- ja sairaanhoitopalvelut
Medisiiniset palvelut
Infektioiden torjunta

4.3.2024

Aseptiikka haavanhoidossa

Haavanhoidon tukena ovat tavanomaiset varotoimet sekä aseptiset työtavat. Aseptisen toiminnan tarkoituksena on estää infektioiden syntyminen.

1. Toimenpiteen huolellinen suunnittelu ja toteutus
 - o Kerää haavanhoidossa tarvittavat välineet ja sidokset valmiiksi instrumenttipöydälle tai muulle puhtaalle tasolle. Käsittele aseptisesti, jotta tarvikkeet pysyvät puhtaina
 - o Käytä haavanhoidossa aina steriilejä instrumentteja
2. Oikeat työskentelytavat
 - o Aseptinen työjärjestys
 - Puhtaat haavapotilaat hoidetaan ensin
 - Saman potilaan puhtaat haavat hoidetaan ensin, sitten krooniset/infektoituneet
 - Haavainfektiopotilaat hoidetaan viimeiseksi
 - o Haavanhoidossa syntyneet eritetahrat poistetaan eritetahradesinfektiolla
 - o Varaa jokaisen haavanhoidon yhteyteen jätteastia lähettyville ja laita poistetut sidokset suoraan jätteisiin
3. Oikeaoppinen suojainten käyttö
 - o Käytä haavanhoidon aikana suojaimia
 - Suojakäsineet (nitrili)
 - Kirurginen suu-nenäsuojus
 - Suojatakki tai esiliina
4. Oikea käsihygienia
 - o Kätet desinfioidaan aina ennen potilaskosketusta sekä sen jälkeen
 - o Kätet desinfioidaan myös ennen suojainten pukemista ja niiden riisumisen jälkeen
 - o Suojakäsineet vaihdetaan haavanhoidon eri työvaiheiden välillä eli useita kertoja haavaa hoidettaessa (esim. ensimmäisillä sidosten poisto, toisilla haavan hoito ja kolmansilla puhtaiden sidosten laitto)

Tuoreen leikkaushaavan (alle 24 tuntia) tai vuotavan haavan hoito

- o Käsitellään steriilisti käyttäen kirurgista suu-nenäsuojusta, steriilejä käsineitä sekä suojatakia tai esiliinaa.
- o Kun leikkauksesta on kulunut vuorokausi, katsotaan haavan olevan kiinni ja suojassa kontaminaatiolta, jos se ei vuoda. (Tällöin potilas voi mennä suihkuun.)
- o Haava-alueen hankausta on vältettävä.
- o Sidokset vaihdetaan pohjia myöten, mikäli haava vuotaa sidosten läpi.
- o Leikkausaluetta ja haavasidoksia seurataan päivittäin.
- o Älä avaa siistiä sidosta haavan tarkistamiseksi tai puhdistamiseksi päivittäin, ellei siihen ole syytä.
- o Haavateippi saa olla haavalla hakasten/ompeleiden poistoon saakka.
- o Imevä haavasidos saa olla haavalla 5–7 vrk, jos se on siisti.
- o Haava voidaan jättää avoimeksi 2–3 päivän kuluttua leikkauksesta, jos haava ei vuoda!

Terveys- ja sairaanhoitopalvelut
Medisiiniset palvelut
Infektioiden torjunta

4.3.2024

HUOM! Mikäli haava vuotaa, se ei ole kiinni!

- Sidokset vaihdetaan steriilisti viiden vuorokauden ajan tai niin kauan kuin haava erittää verta/kudosnestettä.
- Jos erityistä on pidempään kuin viisi vrk → lääkärin konsultaatio ja vuodon syyn selvittäminen.
- Proteesileikkaushaavat hoidetaan **aina** steriilisti viiden vuorokauden ajan.
- Haavan kastelua tulee välttää niin kauan kuin haava vuotaa. Peseytyessä vuotava haava tulee suojata.

Yli 24 tuntia vanhan haavan hoito (erittävä haava)

- Steriilit välineet ja sidokset
- Suojaimet: tehdaspuhtaat suojakäsineet, kirurginen suu-nenäsuojus, suojatakki tai esiliina

Tekonivelinfektioepäily

- Ota yhteys erikoissairaanhoidossa potilasta hoitaneeseen yksikköön. Tekonivelinfektiossa antibiootin aloituksesta päättää **aina** ortopedi.

Infektoituneen haavan hoito tai haava, josta on eristetty moniresistentti mikrobi

- Haavanhoito suoritetaan kosketusvarotoimia noudattaen
- Suojaimet: tehdaspuhtaat suojakäsineet, kirurginen suu-nenäsuojus, suojatakki tai esiliina

Näytteenotto

- **MRSAVi-näyte (3458)** otetaan **puhdistamattomalta** haavalta, MRSA-bakteeria rikastavaan nestemäiseen rikastusputkeen (eMRSA Broth, Copan®). Näytetikku ei jätetä putkeen. Haava puhdistetaan näytteenoton jälkeen NaCl-liuoksella tai suihkuttamalla (haavan suihkutusta toteutetaan sille osoitetussa tilassa).
- **Bakteeriviljelynäyte (3491 Pu-BaktVi1)** otetaan **puhdistetulta** haavalta, haava puhdistetaan ennen näytteenottoa NaCl-liuoksella tai suihkuttamalla. Lisäksi haavasta tulee poistaa päällimmäiset katteet ja kuollut kudos mekaanisesti esim. kyretillä. Tämän jälkeen näyte otetaan haavanpohjalta puhtaalla kyretillä ja siirretään eSwap-putkeen pakkauksessa olevaa tikkua käyttäen. Tikun avulla voidaan käydä myös haavanpohja läpi (erityisesti onkalot ja taskut). Tikku laitetaan eSwab-putkeen ja katkaistaan punaisella merkitystä katkaisukohdasta putken reunaa vasten ja putki suljetaan tiiviisti korkilla.

Pitkäaikainen haava ja näytteenotto

- Potilaalta, jolla on krooninen haava tai haavan paraneminen pitkittynyt yli 4 viikkoa, otetaan MRSAVi-näyte.
- Jatkoksa MRSA-näyte otetaan aina 4kk välein vastaanottokäynnillä, haavavastaanotolla, osastolla ja ympärivuorokautisessa hoitoyksikössä, kotihoidossa sekä kotisairaalassa.
- Osastolle ja ympärivuorokautiseen hoitoyksikköön tullessa MRSA-näyte otetaan, jos edellisestä näytteenotosta on kulunut yli 4kk.

Terveys- ja sairaanhoitopalvelut
Medisiiniset palvelut
Infektioiden torjunta

4.3.2024

- Bakteeriviljelynäytettä otettaessa, ei tarvitse samanaikaisesti ottaa MRSA-näytettä.
- **Bakteeriviljely otetaan infektoituneesta haavasta** (kuumetus, turvotus, jomotus, erityy, kuume ja kipu). Infektoitumattomista ja oireettomista haavoista ei ole syytä ottaa bakteeriviljelynäytettä → lisäävät herkästi turhien antibioottien käyttöä, joka voi johtaa antibioottiresistenssin syntyyn.
- **Pitkäaikainen/erittävä haava → hoidetaan kosketusvarotoimia noudattaen**

Kirjaaminen

- Huolellinen kirjaaminen antaa selkeän kuvan potilaan hoidollisista tarpeista, hoidon tavoitteista ja saavutetuista tuloksista
- **Kirjaa selkeästi** (Haavan koko, muoto, ympäristö, vuodon määrä, eritteen laatu, haavasidoksen vaihto, käytettävä sidos ja puhdistusmenetelmät)
- Kudosimuihin ja dreeneihin liittyvät asiat (tyhjennys, eritteiden määrä)
- Potilaan ohjaus
- **Haavan valokuvaus**

Hoitoon liittyvien leikkausinfektioiden seuranta

- Hyvinvointialueella lähetetään postitse jokaiselle toimenpiteeseen tulevalle kutsun yhteydessä seurantalomake koskien leikkausalueen infektiota. Infektion toteaja täyttää lomakkeen ja lähettää sen Infektioiden torjuntayksikköön.

Huolla haavanhoidossa käytetyt välineet

- Avatut, käyttämättä jääneet sidetarvikkeet voidaan antaa potilaalle mukaan. Muussa tapauksessa ne laitetaan jätteisiin. Sidetarvikkeita ei jätetä potilashuoneisiin tai viedä puhtaiden tuotteiden joukkoon.
- Käytetyt kertakäyttövälineet, sidostarvikkeet ja muu kontaminoitunut kertakäyttömateriaali laitetaan jätteisiin.
- Metalliset kertakäyttöinstrumentit puhdistetaan ja laitetaan metallinkeräykseen. Jos kertakäyttöinstrumenttiin jää eritettä puhdistamisen jälkeen, laitetaan se riskijäteastiaan.
- Monikäyttöiset välineet viedään mahdollisimman pian huoltohuoneeseen hyvin peitettynä tai suljetussa astiassa ja käsitellään [Yksikössä tapahtuva välineiden huolto](#)-ohjeen mukaan.